

KULTŪRA • MOKSLAS • VALSTYBĖ • ATEITIS

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka
Komunikacijos ir rinkodaros departamento
Rinkodaros ir intelektinių paslaugų skyriaus
Kultūros projektų vadovė
Nijolė Jonaitienė
Tel. (8 5) 239 8691

KILNOJAMOSIOS PARODOS

Fotografijų parodos

Algimantas Kezys „CHICAGO“

10 plakatų, 100x70, įrėminti

Algimantas Kezys „ANGELAI“. Iš serijos „Angelų pasaulis“

12 koliažų, 60x45

Apie autorių: Algimantas Kezys gimė 1928 m. Lietuvoje. Pasitraukęs į Vakarų dar prieš sovietams okupuojant gimtąją šalį, A. Kezys 1950 m. atvyko į Jungtines Valstijas studijuoti, siekdamas tapti jėzuitų kunigu. 1956 m. jis gavo filosofijos magistro laipsnį Lojolos universitete Čikagoje. Paskirtas į lietuviškąją Tėvų jėzuitų arkivyskupiją jis tarnavo savo tautiečiams Čikagoje ir kituose Jungtinių Valstijų miestuose. Dirbdamas Čikagoje, jis įkūrė Lietuvių fotobiblioteką ir Lietuvių bibliotekos leidyklą, leidžiančią literatūrą etninėmis temomis. Nuo 1974 iki 1977 m. jis vadovavo Lietuvių jaunimo centrui Čikagoje, o 1980 m. įkūrė meno galeriją. Galerija, įsikūrusi šiaurinėje Čikagos dalyje, siekia tenkinti pasaulinės lietuvių bendruomenės interesus.

Savo meninius polinkius A. Kezys ugdė pasinerdamas į fotografijos meną. A. Kezio talentas buvo pripažintas 1965 m., jam surengus pirmąją savo parodą Čikagos meno institute. Nuo tada jis eksponavo savo kūrinius daugelyje Šiaurės ir Pietų Amerikos bei Europos muziejų, jo darbai pasirodydavo žurnaluose ir knygose abipus Atlanto. Naujausios jo parodos vyko Čikagoje, Berlyne, San Paule, Rio de Žaneire, Lietuvoje ir kitur. A. Kezio parodų tematika dažniausiai yra Čikaga, miesto architektūra, moterys, Lietuva, taip pat abstraktūs, sunkiai nusakomi dalykai.

Saulius Sasnauskas „SUSTABDYTOS GYVENIMO AKIMIRKOS“ – Lietuvos kultūros žmonių portretai

17 plakatų, 100x70, įstiklinti

Apie autorių: Saulius Sasnauskas gimė 1957 m. gegužės 28 d. Vilniuje. 1977 m. baigė 47-ąją Vilniaus technikos mokyklą ir įgijo fotografo specialybę. Dirbo fotografu keliuose Vilniaus foto salonuose. 1979–1981 m. dirbo fotografu Vilniaus inžineriniame statybos institute. 1986–1991 m. studijavo Vilniaus pedagoginio instituto Gamtos mokslo fakultete geografią. 1995 m. S. Sasnauskui baigus magistrantūros mokslus Vilniaus pedagoginiame universitete, jam suteiktas gamtos mokslų magistro laipsnis. Nuo 1997 m. S. Sasnauskas periodiškai gyvena Jungtinėse Amerikos Valstijose, daug keliauja.

S. Sasnausko fotografijos publikuotos Čikagos lietuvių dienraštyje „Draugas“. 2001–2002 m., 2004–2005 m. dalyvavo lietuvių fotografų grupinėse parodose Čikagoje. Nuo 2007 m. iki dabar bendradarbiauja su savaitraščiu „Amerikos lietuvis“.

KULTŪRA • MOKSLAS • VALSTYBĖ • ATEITIS

2003 m. S. Sasnausko personalinė paroda surengta Vilniaus Pranciškaus Skorinos vidurinėje mokykloje, o 2003 ir 2004 m. – Naujininkų vidurinėje mokykloje. Rugsėjo 11-osios JAV įvykiams atminti 2004 m. buvo surengta įspūdinga paroda Vilniaus miesto savivaldybėje. Nuo 2004 iki 2006 metų S. Sasnausko fotoreportažai ir atskiros meninės fotografijos spausdinami dienraštyje „Lietuvos aidas“ bei kituose leidiniuose. 2005 m. Europos geografinio centro patalpose buvo surengtos S. Sasnausko šešios fotografijų parodos: „JAV miestai ir nacionaliniai parkai“ ir „Kelionės, kelionės – Egiptas ir Ispanija“, Tunisas, Turkija, „Menininkų portretai“.

Fotodokumentinė paroda „IŠ LIETUVOS DIPLOMATIJOS ISTORIJS 1918–1940 m.“

Parodą parengė Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

15 laminuotų plakatų 1x70, be įrėminimo

Aiškinamieji tekstai parengti lietuvių kalba

Parodoje eksponuojami dokumentai, nuotraukos, laišakai, knygos (lietuvių, lenkų, prancūzų, vokiečių, anglų kalbomis) parodančios to meto įvykius. Pasitelkus dokumentus iš Lietuvos centrinio valstybės archyvo bei Nacionalinės bibliotekos Retų knygų ir rankraščių skyriaus fonde parodoje parodomi O. Milašiaus, P. Klimo, D. Zauniaus, K. Bizausko, J. Urbšio ir kitų 1918–1940 m. Lietuvos diplomatų politinė ir visuomeninė veikla, jų gyvenimo realijos.

Fotodokumentinė paroda „MATERIALUSIS IR NEMATERIALUSIS KULTŪROS PAVELDAS LIETUVOJE“

Paroda parengta kartu su Lietuvos nacionaline UNESCO komisija

Informaciniai standai įrėminti be stiklo, 13 vnt., 70x70 cm

Meninės fotografijos įrėmintos be stiklo, 11 vnt., įvairaus formato

Aiškinamieji tekstai parengti lietuvių ir anglų kalbomis

Ekspozicijoje pristatomi Lietuvos objektai, įtraukti į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą:

Vilniaus senamiestis, Kuršių nerija, Kernavės archeologinė vietovė, Trakų vaizdai (tik planuojami įtraukti), Struvės dienovidinio lanko brėžiniai bei žemėlapių fragmentai, Žmonijos žodinio ir nematerialaus paveldo šedevrai: lietuviškų kryžių pavyzdžiai, dainų ir šokių švenčių Lietuvoje akimirkos. Nuo 2008 m. lapkričio mėn. pasaulinė Kryždirbystės ir kryžių simbolikos Lietuvoje bei Dainų ir šokių švenčių tradicijos Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje reikšmė žymima nauju vardu – abu reiškiniai įrašyti į Nematerialiojo žmonijos kultūros paveldo reprezentatyvųjį sąrašą.

Fotodokumentinė paroda „BALTIJOS KELIAS – KELIAS Į NEPRIKLAUSOMYBĘ“

Paroda skirta Baltijos kelio 20-mečiui

Parodą parengė Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

10 laminuotų, įrėmintų plakatų 1x70, tekstai lietuvių kalba

Pasak istoriko Algirdo Jakubčionio, „Baltijos kelias išreiškė trijų tautų laisvės ir valstybingumo tikslą. Jo metu buvo parodytas nesmurtinis nepriklausomybės siekis. Baltijos kelias turėjo ir tarptautinę reikšmę, į jį dėmesį atkreipė pasaulio šalys. Tai buvo unikalus ir nepakartojamas renginys, kai pirmą kartą taip susivienijo estai, latviai ir lietuviai, turėję vieną tikslą – būti nepriklausomi.“

KULTŪRA • MOKSLAS • VALSTYBĖ • ATEITIS

2009 m. liepos 30 d. UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ tarptautinis ekspertų komitetas įtraukė „Baltijos kelią“ į „Pasaulio atminties“ registrą.

Parodoje gausu nuotraukų, archyvinių dokumentų, parodančių trijų Baltijos valstybių norą atgauti nepriklausomybę. Parodoje eksponuojama fotodokumentinė medžiaga iš Lietuvos centrinio valstybės archyvo, Eltos, Latvijos nacionalinės bibliotekos, Estijos nacionalinės bibliotekos, fotografo Zino Kazėno asmeninio archyvo.

Fotodokumentinė paroda „RAŠYTOJAI APIE KOVO 11-AJĄ“

Paroda skirta Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 20-mečiui

Parodą parengė Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

10 įrėmintų, įstiklintų plakatų 80x60, tekstai parengti lietuvių kalba

Parodoje pateikiami žymių Lietuvos literatūros ir kultūros veikėjų pasisakymai apie Kovo 11-osios reikšmę, išreiškiantys lietuvių tautos siekius ir lūkesčius. Iliustruojama rašytojų fonuotrukėmis ir leidinių faksimilėmis.

Fotodokumentinė paroda „RAINIŲ TRAGEDIJA: ATMINTIS GYVA“

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka dalyvavo 2011-ųjų – *Laisvės gynimo ir didžiųjų netekčių atminimo metų* programoje

Paroda parengta Rainių žudynių 70-osioms metinėms

Parodą parengė Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

12 dvipusių (tekstai, dokumentai iš abiejų pusių) plakatų, 150x100 cm, turi 2 geležines kojas ir 2 plyteles, paroda pritaikyta statyti lauke. Viena plytelė sveria apie 30 kg. Parodą galimą transportuoti tik mikroautobusu, kitaip netelpa

Tekstai parengti lietuvių ir anglų kalbomis

Telšių kalėjime iš 162 kalinių buvo 76 NKGB tardyti kaliniai. Birželio 23 d. visus kalinius norėta išvežti. Tačiau neskyrus kaliniams vežti jokių transporto priemonių, NKVD ir NKGB vadovai pasitraukė iš miesto. Kadangi vokiečių kariuomenė neįžengė į miestą, birželio 24 d. sugrįžę su raudonarmiečių daliniu NKGB vadovai Telšių kalėjime pradėjo parengiamuosius darbus. Jiems vadovavo NKGB Kretingos apskrities viršininko pavaduotojas valstybės saugumo leitenantas Jermolajevas, NKGB Telšių apskrities skyriaus viršininkas P. Raslanas, 8-osios armijos politinio skyriaus darbuotojas Kompanecas, Telšių vykdomojo komiteto pirmininkas D. Rocius. Kalėjimas buvo apsuptas tankais, kulkosvaidžiais ir ginkluotais raudonarmiečiais. P. Raslanas, vėliau kartu su kitais egzekucijos vykdytojais priverstas aiškintis dėl ypatingos žudynių žvėriškumo (net Sovietinės valdžios organams Lietuvoje tai buvo per daug), teigė: „Aš esu įsitikinęs, jog ten nebuvo nė vieno nekalto“ (iš 1942 m. spalio 7 d. P. Raslano paaiškinimo LKP (b) CK sekretoriui A. Sniečkui Maskvoje).

Raudonarmiečiai iš kamelių kalinius vedė į sargybos būstinę. Paskui kalinius vieną ant kito suguldė sunkvežimiuose. Jau švintant birželio 25-ajai, mašinos su kaliniais nuvažiavo Luokės link, į Rainių miškelį (3 km nuo Telšių). Kas vyko toliau, gerai nežinoma. Lietuvoje tai buvo vienintelės žudynės, po kurių neliko nė vieno gyvo pasmerktjo. Liudijo tik egzekucijos vykdytojai. D. Rocius teigė: „Sušaudymą vykdė raudonarmiečiai. Iš mūsų ten buvo: NKGB skyriaus viršininkas Raslanas Petras, operatyvinis įgaliotinis Galkinas (Galkin) ir kalėjimo prižiūrėtojas Pocevičius“ (iš 1942 m. spalio 7 d. D. Rociaus paaiškinimo LKP (b) CK sekretoriui A. Sniečkui). Tik

KULTŪRA • MOKSLAS • VALSTYBĖ • ATEITIS

birželio 28 d. suradus ir atkasus duobes paaiškėjo, kad visi žmonės buvo kuo žiauriausiai nukankinti. Kai kuriems jų nupjautos ausys, išbadytos akys, beveik pusei (35) sužaloti lyties organai. Dauguma galutinai nužudyta sutriuškinus galvas arba subadžius durtuvais. Tik 10 kalinių buvo sušaudyti. Dėl sužalojimų 46 lavonai taip ir nebuvo atpažinti. Rainių miškelyje rasti viso 73 kalinių palaikai. Dar trys mėginę bėgti kaliniai buvo nušauti ir užkasti ties Džiuginėnų kaimu.

Karo nusikaltimams, nusikaltimams žmoniškumui senaties nėra. Daug istorijos pamokų nueina į užmarštį, kartais tyliai tam padedant mums patiems. Tačiau teisingumo ir atsakomybės jausmas reikalauja nepamiršti Tėvynės istorijos kelyje sudėtų aukų. Pagarba ir atmintis – tautos ateities sąlyga.

Fotodokumentinė paroda „ŽVAIGŽDUTĖ“. PARODA PARENGTA BEATRIČĖS GRINCEVIČIŪTĖS 100-OSIOMS GIMIMO METINĖS

Parodą parengė Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

10 įrėmintų stendų, 120X80 cm, plastikas. Stendai pastatomi, turi 10 sulankstomų kojų

Parodos tekstai parengti lietuvių kalba

Beatričė Grincevičiūtė (1911–1988) – įžymi Lietuvos dainininkė (sopranas), kurios repertuarą sudarė daugiau kaip 1 000 kūrinių – lietuvių ir kitų tautų liaudies dainos, kamerinė klasikinė muzika. Ji yra daugelio lietuvių kompozitorių dainų vaikams pirmoji atlikėja. 1937 m. , akomponuojant kompozitoriui B. Dvarionui pradėjo dainuoti per radiją, nuo 1943 m. rengė solinius koncertus, 1944–1946 m. buvo Lietuvos filharmonijos , 1946–1965 m. – Lietuvos radijo solistė. Jos koncertų ilgamečiai partneriai buvo kompozitorius ir pianistas B. Dvarionas, aktorius L. Noreika, pianistė H. Znaidzilauskaitė, režisierė J. Z. Janulevičiūtė.

Kilnojama paroda leidžia visuomenei plačiau susipažinti su įžymia dainininke. Nors B. Grincevičiūtės vardas šiuo metu jau priklauso praeičiai, tačiau tik ta praeitis, kuri daro įtaką dabarčiai, yra verta prisiminti. Scenoje ji įtvirtino kamerinio dainavimo tradiciją.

Fotodokumentinė paroda „PAVASARIO BALSAI“. PARODA PARENGTA MAIRONIO 150-OSIOMS GIMIMO METINĖMS

Parodą parengė Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

10 ištraukiamų (mobilūs, *roll up* technologija), pastatomų stendų

Parodos tekstai parengti lietuvių, anglų ir rusų kalbomis

Maironis – vienas iškiliausių Lietuvos poetų, ypač jautriai aprašęs žmogaus ir tautos likimą, įprasminęs lietuvių tautos dvasinę ir istorinę patirtį, žadinęs širdyse Lietuvos valstybės ilgesį. „Poetinis žodis, liaudies dainoje žerėjęs daugelį šimtmečių, rašto kalboje gludintas nuo A. Kulviečio, S. Rapolionio ir M. Mažvydo laikų, Maironio kūryboje prasiskleidė iki tol neregėtu skambumu, vaizdingumu ir raiškumu. Jis sukūrė tokių įvaizdžių ir metaforų, tokį žodžio intonacinį ir ritminį lankstumą, kuriuo galėjo išsakyti visą žmogaus gyvenimo pilnatvę. Jis kalbėjo apie tokius dalykus, kurių ištarti ir pavadinti iki jo niekas nemokėjo ir net nebandė. Jis suvokė svarbųjį savo laiko tikslą: lietuvių kalbą iš buitinės kalbos paversti kultūros kalba. Čia jis matė esminę savo, kaip poeto, misiją ir ją vykdė su didžiausios atsakomybės pajautimu.“ (V. Zaborskaitė)

Kilnojamoje parodoje „Pavasario balsai“, skirtoje Jono Mačiulio-Maironio 150-osioms gimimo metinėms, daugiausia dėmesio skiriama jo kūrybos perlui – eilėraščių rinkiniui „Pavasario balsams“. Čia rasite „Pavasario

KULTŪRA • MOKSLAS • VALSTYBĖ • ATEITIS

balsų“ leidimus nuo pirmojo, išleisto 1895 m. iki paskutiniojo, dar tik pasiekiančio skaitytojus, išleisto 2012 m. Parodoje didžiausias dėmesys skiriamas poeto eilėraščių rankraščiams, kuriuos parodai paskolino Maironio lietuvių literatūros muziejus. Parodoje rasite daugelį Maironio eilėraščių, virtusių dainomis: „Lietuva brangi“, „Trakų pilis“, „Kur bėga Šešupė“, „Užmigo žemė“, „Nuo Birutės kalno“ ir kt.

Taip pat parodoje gausu nuotraukų ir dokumentų iš Lietuvos centrinio valstybės archyvo, Lietuvos literatūros ir meno archyvo, Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto, Maironio lietuvių literatūros muziejaus, Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Retų knygų ir rankraščių skyriaus, bei rankraštinių natų iš Lietuvos literatūros ir meno archyvo.

Fotodokumentinė paroda „MYLIU SAVO LIETUVĄ, JAI AŠ ATIDAVIAU SAVO SILPNAS JĖGAS...“

Paroda skirta 1863 m. sukilimo 150-osioms metinėms

Parodą parengė Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

10 ištraukiamų (mobilūs, *roll up* technologija), pastatomų stendų

Minint 1863 m. sukilimo 150-ąsias metines, Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka parengė kilnojamąją parodą „Myliu savo Lietuvą, jai aš atidaviau savo silpnas jėgas...“, skirtą vienam žymiausių sukilimo vadų – kunigui Antanui Mackevičiui.

Sukilimo metu, anot istoriko Gedimino Ilgūno, A. Mackevičiaus vardas skambėjo ne tik Lietuvoje, bet ir Rusijoje. Vienur su meile, kitur – su neapykanta. Jį išgarsino sėkmingos kovos su rusų kariuomene. A. Mackevičius kovojo už pilietines teises, troško, kad valstiečiams būtų nemokamai paskirta žemės. Jis išreiškė tautos apsisprendimo teisę, į sukilimą ėjo trokšdamas žmonėms gero, tai suteikė jam jėgų ir galimybių sukelti liaudį. A. Mackevičius iki paskutinio atodūšio buvo ištikimas 1863 m. sukilimo tikslams ir siekiams.

Parodoje eksponuojami dokumentai, nuotraukos, rankraščiai, dailės darbai, leidiniai, susiję su 1863 m. sukilimu bei A. Mackevičiumi, iš Lietuvos valstybės istorijos archyvo, Šiaulių „Aušros“ muziejaus, Vytauto Didžiojo karo muziejaus, Nacionalinės bibliotekos Retų knygų ir rankraščių skyriaus, Birutės Ilgūnienės asmeninio archyvo.

Fotodokumentinė paroda „ATRASTAS KARALIAUČIUS“

Parodos tekstas pateikiamas lietuvių kalba

Retų knygų ir rankraščių skyriaus parengtoje kilnojamojoje fotodokumentinėje parodoje „Atrastas Karaliaučius“ pateikiama Karaliaučiaus bibliotekų ir archyvų, kurių rinkiniai nukentėjo per II pasaulinį karą, bet Lietuvos inteligentų, kultūrininkų pastangomis buvo išsaugoti Lietuvos bibliotekose, knygos nuosavybės ženklai (ekslibrisai, lipdės, įrašai ir pan.), Karaliaučiuje XVI a. išleistų lietuviškų knygų antraštiniai lapai bei XX a. pirmosios pusės atvirukai su Karaliaučiaus vaizdais. Taip norima Karaliaučių parodyti kaip gilių kultūrinių, mokslinių tradicijų miestą, jo įtaką Lietuvos raštijai. Ši paroda – mažas Europos istorijos pjūvis šiandieninėje rutinoje. Parodos rengėja ir kuratorė – Nacionalinės bibliotekos Informacijos išteklių departamento direktorė Jolita Steponaitienė, parodą parėmė Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisija bei Mažosios Lietuvos fondas. Parodos dizainerė – Skirmantė Vaitkevičiūtė („Ekspozicijų sistemos“).

KULTŪRA • MOKSLAS • VALSTYBĖ • ATEITIS

Fotodokumentinė paroda „LIETUVIŠKOJI LEIDYBA VAKARŲ EUROPOJE 1945–1952 M.“

Parodą sudaro 15 stendų, tekstai parengti lietuvių, anglų ir vokiečių kalbomis

Paroda parengta minint didžiojo traukimosi į Vakarus po Antrojo pasaulinio karo pabaigos 70-metį, kai, vengdami tremties ir represijų, iš tėvynės pasitraukė apie 70 tūkst. mūsų tautiečių. Parodoje pristatoma 1945–1952 m. Vokietijos DP (angl. *Displaced Person* – perkeltųjų asmenų) ir kitose pabėgėlių stovyklose Vakarų Europoje išvystyta leidybos įvairovė ir mastai, puikiai iliustruojantys tomis ypatingomis sąlygomis kūrusių ir dirbusių tautiečių veiklos visapusiškumą. Paroda parengta remiantis Nacionalinėje bibliotekoje saugomu „Lietuvių DP spaudos rinkiniu“, kuris 2012 m. UNESCO buvo pripažintas nacionalinės reikšmės objektu ir įtrauktas į programos „Pasaulio atmintis“ registrą. Parodos partneris – Vokietijos lietuvių kultūros institutas.